

Europejskie Dni Dziedzictwa
12-20.09.2015

Utracone dziedzictwo

INFORMATOR

województwo
świętokrzyskie

Edukacja i kultura
Program Kultura

Europejskie Dni
Dziedzictwa

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Informator opracowany w Oddziale Terenowym
Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Katowicach
40-085 Katowice, ul. Mickiewicza 29, tel. 32 2072401-02
e-mail: jbanik@nid.pl
www.nid.pl
www.edd.nid.pl

współpraca:

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Departament Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki
25-502 Kielce, ul. Paderewskiego 34A, tel. 41 3416211
e-mail: wieslawa.jagodzka-hadamik@sejmik.kielce.pl

Opracowanie: Joanna Banik, Wiesława Jagodzka-Hadamik
Fotografie: Organizatorzy, Joanna Banik, Wiesława Jagodzka-Hadamik
Na okładce: Zabytkowy Zakład Hutniczy w Maleńcu
Projekt okładki: Grażyna Kasprzak
Opracowanie graficzne, skład, łamanie: Grażyna Kasprzak

Patronat honorowy:
Przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
Marszałek Województwa Świętokrzyskiego

ISBN: 978-83-63260-30-9
Publikacja sfinansowana ze środków Narodowego Instytutu Dziedzictwa

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do zmian w programach!

Szanowni Państwo,

We wrześniu świętujemy po raz kolejny Europejskie Dni Dziedzictwa - 23. odsłona odbędzie się w tym roku pod wspólnym hasłem przewodnim „Utracone dziedzictwo”. Temat wielowymiarowy i uniwersalny – mam nadzieję, że każdy Organizator i każdy Uczestnik znajdzie w nim coś dla siebie.

Pochylimy się nad wszelkimi elementami dziedzictwa, które tracimy na skutek różnych zawirowań historycznych – działań wojennych, zmian granic, przesiedleń, grabieży. Straty dotyczą zarówno zasobów materialnych – zabytków, skarbów narodowych, kolekcji sztuki, rzemiosła – jak i tych niematerialnych, dotykających sfery duchowej i emocjonalnej. EDD będzie wyśmienitą okazją do przypomnienia ważnych wydarzeń, ginących zawodów a także wybitnych ludzi – którym nie dane było kontynuować pracy na rzecz ojczyzny. Niech to będzie ich święto – święto młodych, zdolnych, ambitnych, których strata uszczupliła zasoby naszej kultury narodowej.

Europejskie Dni Dziedzictwa, będąc ważnym projektem edukacyjnym, poprzez swój dynamiczny rozwój stają się doskonałym narzędziem promującym lokalne dziedzictwo. Dzięki staraniom organizatorów tegoroczna edycja pozwoli każdemu poznać, przypomnieć i zmusić do refleksji nad stopniowo zapominaną i ginącą na naszych oczach niezwykle wartościową, lokalną spuścizną naszych przodków. Być może „Utracone dziedzictwo” przyczyni się do uratowania tego, co warunkuje naszą tożsamość – elementów dziedzictwa, dzięki którym każdy może być dumny ze swojej małej ojczyzny. Liczne wydarzenia kulturalne z pewnością nam w tym pomogą, tym bardziej, że są dostępne dla wszystkich – udział w wydarzeniach organizowanych pod szyldem EDD jest całkowicie bezpłatny.

Informator, który Państwo otrzymali, jest propozycją spędzenia ciekawych chwil w historycznej przestrzeni, dających możliwość przeżycia niezapomnianej przygody intelektualnej. Zawiera pełną ofertę wydarzeń kulturalnych zaplanowanych na terenie Waszego województwa na które serdecznie wszystkich Państwa zapraszam.

Piotr Żuchowski
Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Generalny Konserwator Zabytków

Szanowni Państwo!

*Półkilometrowy mur, wysoki na piętnaście metrów, i huta w Bobrzy.
Jak Oni to zrobili mając kielnie, kastry i nosiłki?*

Oni – nasi przodkowie.

Ten cud budownictwa to część naszego dziedzictwa kulturowego, podobnie jak myśl Stanisława Staszica, współtwórcy Zagłębia Staropolskiego, że pierwszym obowiązkiem człowieka jest pracować, bo tylko przez pracę staje się obywatelem użytecznym.

I w gruncie rzeczy o tym - o twórczej pracy minionych pokoleń, ich życiu i kulturze, sukcesach i klęskach - przypominają tegoroczne Europejskie Dni Dziedzictwa, będące największym w Europie projektem społeczno - edukacyjnym utrwalającym pamięć i tożsamość.

Od kilku lat EDD mają także swój świętokrzyski wymiar. Samorząd Województwa konsekwentnie inicjuje i wspiera wszelkie przedsięwzięcia samorządów lokalnych, instytucji kultury, parafii, organizacji pozarządowych i osób prywatnych, służące kultywowaniu narodowego dziedzictwa.

Mamy w województwie świętokrzyskim liczne pamiątki pracowitej i trudnej przeszłości, zabytki techniki i kultury, obiekty kultu, zamki, pałace i cmentarze świadczące o naszej historii. Tradycyjnie już w dwa kolejne wrześniowe weekendy zachęcamy Państwa do zwiedzania tych miejsc, uczestnictwa w konferencjach, festynach i konkursach przypominających nasze „utracone dziedzictwo”.

Dziękujemy wszystkim organizatorom EDD za utrwalanie pamięci o naszej regionalnej spuściźnie.

Adam Jarubas
Marszałek Województwa
Świętokrzyskiego

Arkadiusz Bąk
Przewodniczący Sejmiku Województwa
Świętokrzyskiego

Świętokrzyskie
zaprasza

www.edd.nid.pl

Wojewódzka Inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa

Wojewódzka inauguracja EDD odbędzie się w klasztorze **oo. Oblatów** na **Świętym Krzyżu** w dniu **11 września** o godz. 11.00.

- W programie m.in.**
- bezpłatne zwiedzanie klasztoru z przewodnikiem (kościół, krużganki, zakrystia, kaplica Oleśnickich, dawna apteka świętokrzyska, muzeum)
  - uroczysta msza św. z udziałem regionalnego chóru
  - zwiedzanie wystawy misyjnej (na styku kultur) oraz spotkanie z misjonarzem
  - bezpłatne wejście na balkon widokowy odbudowanej w 2014 r. wieży kościelnej

- spotkanie z autorem najnowszych książek o Świętym Krzyżu („**Książę innych gór**”, „**Opowieści Łysej Góry**”) w 600-lecie urodzin **Jana Długosza** oraz prezentacja wystawy poświęconej najnowszym badaniom archeologiczno-architektonicznym w klasztorze (stara apteka i krużganek)
  - prezentacja produktów regionalnych gmin świętokrzyskich (sztuka ludowa i rękodzieło, potrawy regionalne).
- Szczegółowy program inauguracji na stronie internetowej - <http://www.swietykrzyz.pl/>.

W ciągu wieków benedyktyni świętokrzyscy rozwijali w obrębie swoich dóbr gospodarkę, między innymi hutnictwo szkła i żelaza. Od XVI w. mieli kilka kuźnic żelaznych w **Michałowie** oraz **Wierzbniku** koło **Starachowic**. Zakłady te utracili w wyniku kasaty, podobnie jak zabudowania klasztorne i wspianą bibliotekę, której zbiory uległy w ciągu XIX w. rozproszению, a część spłonęła w czasie II wojny światowej. To utracone dziedzictwo było częścią wkładu benedyktynów w kulturowy rozwój Polski, a w przywracaniu pamięci o nim żywo uczestniczą obecni gospodarze klasztoru **Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej**.

Pobenedyktynski klasztor **Świętego Krzyża** na **Łysej Górze** jest jednym z najważniejszych obiektów zabytkowych regionu, który od niego właśnie przyjął swoją nazwę. W obrębie zespołu klasztorne, fundowanego w pierwszej połowie XII w. przez księcia **Bolesława Krzywoustego** i rozbudowywanego do końca XVIII w., zachował się w całości obwód późnogotyckich krążganków z ostrołukowymi sklepieniami krzyżowymi (połowa XV wieku).

Oprócz nich do najcenniejszych obiektów zespołu należą późnomanierystyczna kaplica grobowa rodu

Oleśnickich, powstała w latach 1704-1720 na miejscu dawnego kapitulacza, zakrystia z XIV-XV w., ozdobiona malowidłami z XVIII w., z pełnym XVIII-wiecznym wyposażeniem snycerskim, a także neoklasycyzyczny kościół z piękną późnobarokową kamienną fasadą, wzniesiony w latach 1781-1806. Święty Krzyż to najstarsze polskie sanktuarium. Przechowywane są nim relikwie **Drzewa Krzyża Świętego**. Do kasacji opactwa w 1819 r. gospodarzami sanktuarium byli benedyktyni, obecnie opiekę nad nim sprawują Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej.

dr Czesław Hadamik

19.09.2015

Krosna, potak i snowadło

W sobotę **19 września** o godz. 15.00 Muzeum Dawnej Wsi „**Domek Tkaczki**” zaprasza na wernisaż wystawy pt. „Krosna, potak i snowadło”.

Odwiedzający „Domek Tkaczki” będą mogli obejrzeć narzędzia i urządzenia do obróbki włókna, zobaczyć jak powstaje tkanina i spróbować swoich sił przy krośnie, potaku i snowadle. W programie

również warsztaty i pokazy. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

„Domek Tkaczki” to prywatne muzeum tkactwa, organizuje warsztaty tkackie dla dzieci i dorosłych, które gromadzi i udostępnia eksponaty związane z tkactwem i obróbką włókna, organizuje imprezy cykliczne w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa i Dnia Tkaczki.

Organizatorzy:

Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej
Sanktuarium Relikwii Drzewa Krzyża Świętego

26-004 Bieliny, Święty Krzyż 1, tel. 41 3177012, 41 3178278, fax 41 3178279 wew. 119
e-mail: info@skrzyz@gmail.com

Organizator:

Muzeum Dawnej Wsi „Domek Tkaczki”
26-120 Bliżyn, ul. Zafabryczna 35, tel. 604750288
e-mail: domek@tkaczki@gmail.com, www.domek@tkaczki.pl

12-13 i 19-20.09.2015

W ramach tegorocznych EDD zapraszamy do Bodzentyń. Malownicze miasteczko położone jest u podnóża Łysogór. Jego założycielem był biskup krakowski **Bodzanta Jankowski**, któremu miasto zawdzięcza swoją nazwę.

W Bodzentyńcu możemy obejrzeć kilka bardzo interesujących obiektów, wśród których zwracają uwagę pięknie położone w zakolu rzeki **Psarki** ruiny zamku wzniesionego w drugiej połowie XIV w. przez biskupa **Floriana z Mokrsk**, a następnie rozbudowanego w okazałą rezydencję przez kardynała **Zbigniewa Oleśnickiego**. Przed bitwą pod Grunwaldem w zamku gościł król **Władysław Jagiełło** i przyjmował posłów z Pomorza. Po trzecim rozbiorze Polski warownię zmieniono w spichlerz i szpital wojskowy. Efektownym elementem ruin jest zachowany do dziś renesansowy portal bramy głównej wykonany z czerwonego piaskowca.

Z tego samego okresu pochodzą resztki okazałych niegdyś murów miejskich, wzniesionych z inicjatywy Floriana z Mokrsk. Relikty potężnego obwodu obronnego miasta do dziś budzą podziw swoją wysokością sięgającą 7 m. i grubością muru dochodzącą do 2,5 metrów.

Kolejnym zabytkiem godnym uwagi jest świątynia parafialna wzniesiona w latach 1440-1452 z fundacji

kardynała Zbigniewa Oleśnickiego. Bryła kościoła do dziś zachowała styl gotyki, mimo licznych przebudów w okresie nowożytnym. We wnętrzu pierwotne gotyckie sklepienia krzyżowo-żebrowe zachowały się jedynie w zakrystii. Wyposażenie świątyni reprezentuje różne style, przeważnie renesansowy i barokowy. Godny uwagi jest zwłaszcza obraz w renesansowym ołtarzu głównym, przedstawiający scenę Ukrzyżowania, pochodzący z katedry wawelskiej.

Poleca:
Fundacja „Dla Dziedzictwa”
e-mail: biuro@dladziedzictwa.org, www.dladziedzictwa.org

13.09.2015

Wycieczka piesza do kościółka pw. św. Stanisława w Chotelku

W niedzielę **13 września** w godz. od 10.00 do 14.30 zapraszamy na wycieczkę pieszą do kościółka pw. św. Stanisława w Chotelku.

Program wydarzenia:

godz. 10.30 – rozpoczęcie wycieczki w parku zdrojowym (przy głównym wejściu do „Sanatorium Marconi”):

- omówienie historii uzdrowiska, jego rozwoju, ważniejszych postaci z nim związanych oraz specyfiki lecznictwa uzdrowiskowego
- ul. Rzewuskiego (opis starej elektrowni zdrojowej, willi Krystyna wraz z życiorysem jej patronki Krystyny Jamroz)

- ul. Starkiewicza (przedstawienie działalności Szpitala Dziecięcego „Górka” wraz z postaciami jego twórcy Szymona Starkiewicza)
- wspomnienie idei „Szklanych Domów” na przykładzie okazałych budynków byłej kolonii leczniczej na Górze
- Zbudowice (prezentacja ośrodka jeździeckiego Hipoland, kamienicy „Romanówka”)
- wejście na Szlak Drewnianego Budownictwa Sakralnego Wzdłuż Maskalisu: opis szlaku oraz atrakcji na nim leżących
- wizyta w zabytkowym kościółku pw. św. Stanisława w Chotelku: opis obiektu oraz jego otoczenia.

godz. 12.00 – czas wolny (możliwość uczestniczenia we Mszy św.).

godz. 13.05 – powrót z Chotelka do Buska-Zdroju Szlakiem Drewnianego Budownictwa Sakralnego Wzdłuż Maskalisu:

- ul. Rokosza (nowa część Parku Zdrojowego) – nawiązując do kamienia upamiętniającego dyrektora uzdrowiska Jana Rokosza przedstawimy jego działalność i ważniejsze epizody z życia
- godz. 14.30** – zakończenie wycieczki przy „Sanatorium Marconi”:

Wstęp wolny! Na zainteresowanych czekamy 13 września o godz. 10.00 na miejscu zbiórki.

Serdecznie zapraszamy!

Organizatorzy:

Buskie Samorządowe Centrum Kultury

28-100 Busko-Zdrój, al. Mickiewicza 22, tel. 41 3782319, fax 41 3708318

e-mail: buskie@wp.pl, artbuskie@wp.pl, www.bsck.busko.pl

Centrum Informacji Turystycznej w Busku-Zdroju

28-100 Busko-Zdrój, al. Mickiewicza 22

tel. 41 3701022, fax 41 3701022, www.busko.travel

13.09.2015

Kościół pw. św. Stanisława Biskupa w Chotelku, to miejsce magiczne i wyjątkowe. Drewnianą świątynię z zaznaczoną od wschodu trójboczną absydą wniesiono w ok. 1527 roku. Od południa dobudowano kruchtę. Dach jest dwuspadowy z trójkątnym szczytem od strony zachodniej. Na kalenicy widnieje ażurowa wieżyczka na sygnaturkę. W kościele zachowały się niektóre elementy pierwotnego wyposażenia. Uwagę przykuwa strop belkowy z renesansową polichromią z pierwszej połowy XVI w., przedstawiającą malowane kasetony z rozetami. Na ścianach pozostały ślady malarskich dekoracji i słabo widoczne krzyże konsekracyjne tzw. zacheuski, a w ołtarzu wizerunek św. Stanisława Biskupa – patrona świątyni. Na zasuwie obraz Ukrzyżowania z Matką Boską, św. Janem i z klęczącą fundatorką w stroju zakonnym z herbem Siekierz i datą 1624.

Warto zwrócić uwagę także na kamienną, gotycką kropielnicę oraz późnorenesansową ambonę. Świątynia jest przykładem XVI-wiecznego drewnianego budownictwa sakralnego na ziemi kieleckiej. Warto ją zobaczyć!

Organizatorzy:

Buskie Samorządowe Centrum Kultury

28-100 Busko-Zdrój, al. Mickiewicza 22, tel. 41 3782319, fax 41 3708318

e-mail: buskie@wp.pl, artbuskie@wp.pl, www.bsck.busko.pl

Centrum Informacji Turystycznej w Busku-Zdroju

28-100 Busko-Zdrój, al. Mickiewicza 22, tel. 41 3701022, fax 41 3701022

www.busko.travel

10.09.2015

W czwartek **10 września** o godz. 10.00 zapraszamy na spotkanie z **dr Henrykiem Obcowskim**, regionalistą, badaczem kultury lokalnej, autorem m.in. książek „Zespół Pieśni i Tańca - Wiśliczanie”, „Kolejnicy na Poniżdziu” czy też „Wiślickie ABC”. Spotkaniu towarzyszyć będzie wystawa prac pana Obcowskiego znajdujących się w zbiorach biblioteki, jak również wielu artykułów publikowanych na łamach prasy lokalnej. Pracownicy biblioteki przygotowują również specjalne zestawienie bibliograficzne. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach - Filia w Busku-Zdroju
28-100 Busko-Zdrój, ul. Armii Krajowej 19, tel. 41 3783927
e-mail: busko@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

20.09.2015

W niedzielę **20 września** w godz. od 10.00 do 18.00 zapraszamy na dni otwarte **Ośrodka Tradycji Garncarstwa** mieszczącego się przy ul. Ceramicznej 13 w Chałupkach. Będzie można nie tylko zwiedzić muzeum, ale także wziąć udział w specjalnym pokazie toczenia na kole garncarskim.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Ośrodek Tradycji Garncarstwa w Chałupkach jest jedynym ośrodkiem w Polsce, gdzie można zapoznać się z dziejami i technikami wyrobu naczyń glinianych. Początki garncarstwa sięgają tu połowy XVI wieku. Umiejętności toczenia garnków przekazywano z pokolenia na pokolenie. Jeszcze przed II wojną światową w Chałupkach istniało 69 warsztatów garncarskich. Naczynia i figurki wyrabiane w Chałupkach cieszyły się dużym zainteresowaniem etnografów i muzealników. Do dziś charakteryzują się starannym wykończeniem, interesującą ornamentyką, szczególnie naklejanymi wolutami. Wiele naczyń i figur glinianych znajduje się w zbiorach muzealnych, tj. Muzeum Etnografii

w Krakowie, Toruniu, Warszawie, Muzeum Narodowym w Kielcach i Muzeum Wsi Kieleckiej oraz w zbiorach muzeów zagranicznych.

Organizator:
Urząd Gminy w Morawicy
26-026 Morawica, ul. Spacerowa 7, tel. 41 3114692 wew. 207
e-mail: p.luszcz@morawica.pl, m.malicka@morawica.pl, www.morawica.pl
Józef Głuszek – kustosz OTG w Chałupkach – tel. 606109980

12-13.09.2015

fot. Waldemar Kwiatkowski

W **sobotę i niedzielę 12 i 13 września** w godz. od 9.00 do 17.00 zapraszamy do udziału w wydarzeniu edukacyjnym pod hasłem „**Europejskie Dni Dziedzictwa – Sztetel zaprasza!**”.

W programie m.in.:

- otwarcie wystawy pt. „Targ w dawnych sztetlach” przygotowanej we współpracy z Archiwum Państwowym w Kielcach
- rodzinna gra planszowa „Od Sztetla do Sztetla”
- plener malarski we współpracy z Zespołem Państwowych Szkół Plastycznych im. Józefa Szymontowskiego w Kielcach.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „**Świętokrzyski Sztetel**” im. Majera Małego w Chmielniku to wyjątkowe nowoczesne muzeum w dawnej synagodze, przypominające o tym, jak przez kilkadziesiąt lat Żydzi i Polacy żyli obok siebie w małych miasteczkach, na prowincji – właśnie w sztetlach. Obiekt, powstały w efekcie realizacji projektu **Nizio Design International** z Warszawy jest adresowany do wszystkich zainteresowanych kulturą i tradycją żydowską na Kielecczyźnie.

Multimedialne atrakcje wystawy w synagodze, jedyna na świecie szklana bima – miejsce, gdzie dawniej odczytywano Torę (obecnie przeznaczone do

fot. Waldemar Kwiatkowski

ekskluzywnych prezentacji i minikoncertów), a także cykl imprez z zakresu kultury i historii Żydów w dawnym województwie kieleckim – to oferta dla turystów przybywających do Chmielnika.

Wyjątkowość obiektu wynika także z pionierskich działań w regionie – mających na celu skupienie wiedzy o sztetlach – dawnych miasteczkach żydowskich Kielecczyzny – w jednym miejscu. Właśnie w Chmielniku. Turysta znajdzie tutaj wiedzę o co najmniej stu miejscowościach dawnego województwa kieleckiego, zamieszkałych przez Żydów.

9.09.2015

Cysterskim szlakiem. Kulturotwórczy zakon cysterski w Jędrzejowie.

W **środę 9 września** o godz. 11.00 zapraszamy na wycieczkę do unikalnego **Klasztoru oo. Cystersów** w Jędrzejowie. W programie również wykład na temat historii klasztoru i jego znaczenia w dziejach, zwiedzanie zabytkowego kościoła i podziemi klasztornych, a także omówienie zasług **o. Wincentego Kadłubka** w rejestrowaniu utraconych kart z historii Polski.

Archiopactwo cysterskie w Jędrzejowie jest najstarsze w Polsce, powstało w 1140 r. i do dziś pełni rolę sanktuarium bł. o. Wincentego Kadłubka.

Warto przypominać historię tego niezwykłego miejsca i ludzi z nim związanych. Spotkanie w murach zabytku ma pobudzać do myślenia i działania na rzecz ratowania tego co pozostało, by nie zostało utracone.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Jędrzejowie
28-300 Jędrzejów, ul. 11 Listopada 37, tel. 41 3863735
e-mail: jedrzejow@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

Organizator:

Organizator:

Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetel”
26-020 Chmielnik, ul. Wspólna 14, tel. 791041667, 734158969
e-mail: kontakt@swietokrzyskisztetel.pl, www.swietokrzyskisztetel.pl

11.09.2015

W piątek **11 września** o godz. 10.00 zapraszamy do siedziby biblioteki na wykład archeologa - pracownika Muzeum Regionalnego w Pińczowie nt. archeologii Ponidzia i sposobów ratowania wykopalisk.
Wstęp wolny.
Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Jędrzejowie
28-300 Jędrzejów, ul. 11 Listopada 37, tel. 41 3863735
e-mail: jedrzejow@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

12-13 i 19-20.09.2015

W dniach **12-13 i 19-20 września** w godz. od 8.00 do 16.00 zapraszamy do **Muzeum im. Przypkowskich** w Jędrzejowie na wystawę czasową prezentującą archiwalne fotografie dworów z okolic Jędrzejowa. Fotografie z okresu świetności pięknych i tajemniczych budynków m.in. w Laskowie, Opatowicach Murowanych, Stawach czy Sudole zostaną zestawione ze zdjęciami współczesnymi. Fotografie na ekspozycji pojawiają się dzięki życzliwości portalu www.andreovia.pl.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie
28-300 Jędrzejów, pl. T. Kościuszki 7-8, tel. 41 3862445
e-mail: muzeumprzypkowskich@o2.pl, www.muzeum.jedrzejow.pl

19.09.2015

W sobotę **19 września** 2015 r. o godz. 12.00 Muzeum Historii Kielc zaprasza na prelekcję pt. „**Kielce międzywojenne w pamięci mieszkańców**” wygłoszoną przez **Marcina Kolasę**, pracownika Działu Gromadzenia i Dokumentacji MHK. Wykład połączony będzie z prezentacją wspomnień kielczan, pokazem fotografii oraz eksponatów ze zbiorów Muzeum Historii Kielc.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Muzeum Historii Kielc gromadzi przedmioty, dokumenty, fotografie i inne eksponaty dokumentujące dzieje Kielc. Realizuje też projekt nagrywania relacji

z przeszłości związanych z dziejami miasta. Rejestruje opowiadania kielczan pamiętających ważne wydarzenia z historii miasta, od okresu II Rzeczypospolitej po czasy współczesne a także relacje opisujące rozmaite aspekty życia codziennego. Przygotowana na podstawie wspomnień kielczan i muzealnych eksponatów prelekcja ma przybliżyć obraz międzywojennych Kielc utrwalaony w ludzkiej pamięci, znacznie bliższy odbiorcy niż zawarty w historycznych opracowaniach i statystykach.

Organizator:

Muzeum Historii Kielc

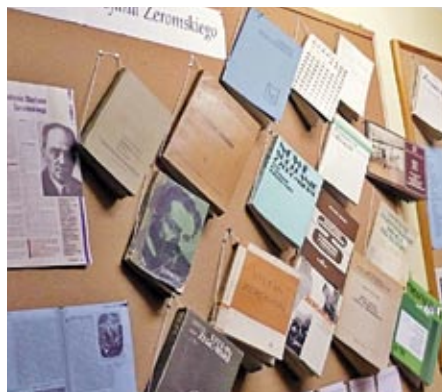
25-303, ul. Świętego Leonarda 4, tel. 41 3405520, fax 41 3405525

e-mail: poczta@muzeumhistoriikielc.pl

www.muzeumhistoriikielc.pl

12.09.2015

Dziedzictwo kulturowe arian

W sobotę **12 września** o godz. 17.00 Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Kazimierzy Wielkiej zaprasza na wykład pt. „**Dziedzictwo kulturowe arian**” wygłoszony przez regionalistę **Andrzeja Bieniasa**. Dodatkowo pracownicy biblioteki przygotowują zestawienie bibliograficzne na temat arian w oparciu o zbiory Biblioteki Pedagogicznej w Kazimierzy Wielkiej. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach - Filia w Kazimierzy Wielkiej

28-500 Kazimierza Wielka, ul. Partyzantów 29, tel. 41 3521731

e-mail: kazimierza@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

17.09.2015

W czwartek **17 września** o godz. 12.00 odbędzie się wydarzenie edukacyjne pod hasłem „**Gwara świętokrzyska piękna i bogata**”. W programie m.in.: wykład historyka, dyskusja, zwiedzanie okolicznościowej wystawy i występ zespołu dziecięcego **Małe Wolanecki** z Dębskiej Woli.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach

25-025 Kielce, ul. Jana Pawła II nr 5, tel./fax 41 3442861

e-mail: biblioteka@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

13.09.2015

fot. Krzysztof Peczański

W niedzielę **13 września** w godz. od 12.00 do 14.30 zapraszamy do Muzeum Narodowego w Kielcach.
W programie m.in.:

godz. 12.00 – wykład otwarty pt. „Zniszczenie i odbudowa Warszawy w kontekście roli dziedzictwa kultury, tożsamości i ciągłości historycznej”

godz. 13.30 – zwiedzanie wystawy „Utracone sąsiedztwo” z przewodnikiem.
 Na wszystkie wydarzenia wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

fot. Krzysztof Peczański

Muzeum Narodowe w Kielcach

Organizator:

Muzeum Narodowe w Kielcach

25-010 Kielce, pl. Zamkowy 1, tel. 41 3446764, fax 41 3448261

e-mail: poczta@mnki.pl, a.rakowski@mnki.eu, www.mnki.pl

19.09.2015

Kresy – podróż sentymentalna

W sobotę **19 września** w godz. od 10.00 do 14.00 oraz w dniach od **10 do 30 września** w Archiwum Państwowym w Kielcach zapraszamy do obejrzenia wystawy pt. **Kresy – podróż sentymentalna**, która prezentować będzie zbiory prywatne **Krzysztofa Tomczyka**. Na ekspozycji będą prezentowane pocztówki z przełomu XIX i XX w., na których uwidocznione zostały miasta, krajobrazy i ludzie. Wystawa ta ma upamiętniać ziemie, które w wyniku wydarzeń historycznych zostały przez Polskę utracone. Jednym z aspektów wystawy będzie też przypomnienie – przez pryzmat prezentowanej dokumentacji epistolograficznej - o wydarzeniach II wojny światowej.

Wstęp wolny. Uwaga, wymagane wcześniejsze uzgodnienie terminu zwiedzania wystawy stacjonarnej, natomiast wystawa online będzie dostępna na witrynie internetowej Archiwum Państwowego

w Kielcach www.kielce.ap.gov.pl.
Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Archiwum Państwowe w Kielcach
25-045 Kielce, ul. J. Kusocińskiego 57
Kustosz Iwona Pogorzelska
tel. 41 2605311, 41 26053107, e-mail: kancelaria@kielce.ap.gov.pl
iwona.pogorzelska@kielce.ap.gov.pl, www.kielce.ap.gov.pl

17.09.2015

KOŃSKIE. Synagoga

W czwartek **17 września** o godz. 13.00 zapraszamy na wydarzenie edukacyjne pod hasłem „**KONECKI SZTETL. Utracona kultura żydowska w historii miasta**”.

W programie m.in.:

- prelekcja połączona z pokazem multimedialnym,
- wystawa zdjęć i materiałów ikonograficznych związanych z historią koneckich Żydów.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Obecność Żydów na ziemiach polskich miała

fundamentalny wkład w polską kulturę, dlatego pielęgnując pozostawione ślady, szukając nowych, przypominamy o tych, o których często zapomniano. Ocalenie pamięci o pokoleniach polskich Żydów to wkład współczesnych w świat wolny od uprzedzeń, nietolerancji i ksenofobii. Pierwsze wzmianki o Żydach w Końskich pochodzą z 1588 r., kiedy to król Zygmunt III Waza zezwolił Żydom koneckim na zakup żywności i innych dóbr w miastach i wsiach królestwa.

Gmina wyznaniowa obejmowała obszar miasta Końskie oraz okoliczne wsie: Czarną, Stąporków, Krasną, Wąsosz. W okresie międzywojennym Żydzi brali udział w wyborach i zasiadali w Radzie Miejskiej. Wpływ Żydów na rozwój gospodarczy Końskich był znaczny. Na 34 zakłady zarejestrowane w 1927 r. aż 26 znajdowało się w posiadaniu ludności żydowskiej. Do wybuchu II wojny światowej ludność żydowska stanowiła 60 proc. ogółu mieszkańców.

Wraz z wybuchem wojny światowej koneckich Żydów przestał istnieć... Dlatego w ramach tegorocznych obchodów EDD PBW - Filia w Końskich postanowiła zorganizować cykl spotkań pod hasłem „KONECKI SZTETL. Utracona kultura żydowska w historii miasta.” Wybrane fotografie i rysunki pochodzą z książki Marii i Kazimierza Piechotków, *Bóżnice drewniane*, Warszawa 1957.

Organizator:
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach - Filia w Końskich
26-200 Końskie, ul. Zamkowa 5, tel. 41 3723464
e-mail: konskie@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

14.09.2015

W poniedziałek **14 września** 2015 r. o godz. 12.00 Wojewódzka Biblioteka Publiczna zaprasza na otwarcie wystawy pt. „**Miasta i miasteczka ziemi kieleckiej 100 lat temu**”.

Na ekspozycji pokazane zostaną zabytkowe pocztówki z miejscowościami naszego regionu z końca XIX i początków XX wieku. Towarzyszyć im będą oryginalne informacje z tamtego okresu zamieszczone w dwóch gazetach regionalnych: „Ziemi Kieleckiej” i „Gazecie Kieleckiej”. W 2015 r. czasopisma te obchodzą rocznice powstania: pierwszy numer „Ziemi Kieleckiej” wyszedł 20 października 1915 r., a „Gazecie Kieleckiej”, najstarszemu i najdłużej działającemu czasopismu w Regionie przypadnie 145. rocznica urodzin.

Zetknięcie obrazu i słowa pozwoli na przybliżenie klimatu tamtych czasów. Pokazane zostaną nieistniejące już miejsca i przedstawione problemy, jakimi żyli ludzie sto lat temu – pokażemy „utracone dziedzictwo” naszej małej ojczyzny – ziemi kieleckiej.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Uwaga! Prosimy o wcześniejsze zgłaszanie zorganizowanych grup!

Organizator:
Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Witolda Gombrowicza w Kielcach
25-754 Kielce, ul. ks. P. Ściegiennego 13
tel. 41 3447074, 41 3615351, fax 41 3445921
e-mail: sekretariat@wpb-kielce.one.pl, www.wpb-kielce.one.pl

WOJEWÓDZKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
IM. WITOLDA
GOMBROWICZA
W KIELCACH

20.09.2015

W niedzielę **20 września** w godz. od 7.00 do 20.00 stowarzyszenie „**Święty Jacek**” zaprasza młodzież z terenu parafii na wycieczkę do **Muzeum Powstania Warszawskiego** w Warszawie. Wstęp wolny.

Uwaga, decyduje kolejność zgłoszeń!

Organizator:
Stowarzyszenie działające na rzecz społeczności Parafii Świętego Jacka w Leszczynach
 26-008 Górnio, Leszczyzny 80
Katarzyna Radek tel. 693344240
 e-mail: kradek@onet.eu, www.stowarzyszenie-swietego-jacek.pl

12-13.09.2015

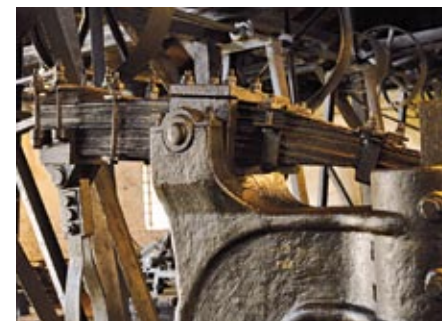
Żelazne dziedzictwo: w kręgu dawnych technologii i tradycji lokalnych

W dniach **12 i 13 września** od godz. 15.00 zapraszamy do Zabytkowego Zakładu Hutniczego na wydarzenie edukacyjne pod hasłem: „Żelazne dziedzictwo: w kręgu dawnych technologii i tradycji lokalnych”.

W programie m.in.:

- marsze questingowe
- spotkania z żyjącymi „strażnikami historii lokalnej”,
- wystawa historyczna, dotycząca dawnych XVIII-XIX wiecznych technologii produkcyjnych i hydroenergetycznych
- warsztaty kulinarne
- pokazy dawnych technologii, wykłady i prelekcje, a także ognisko integracyjne.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

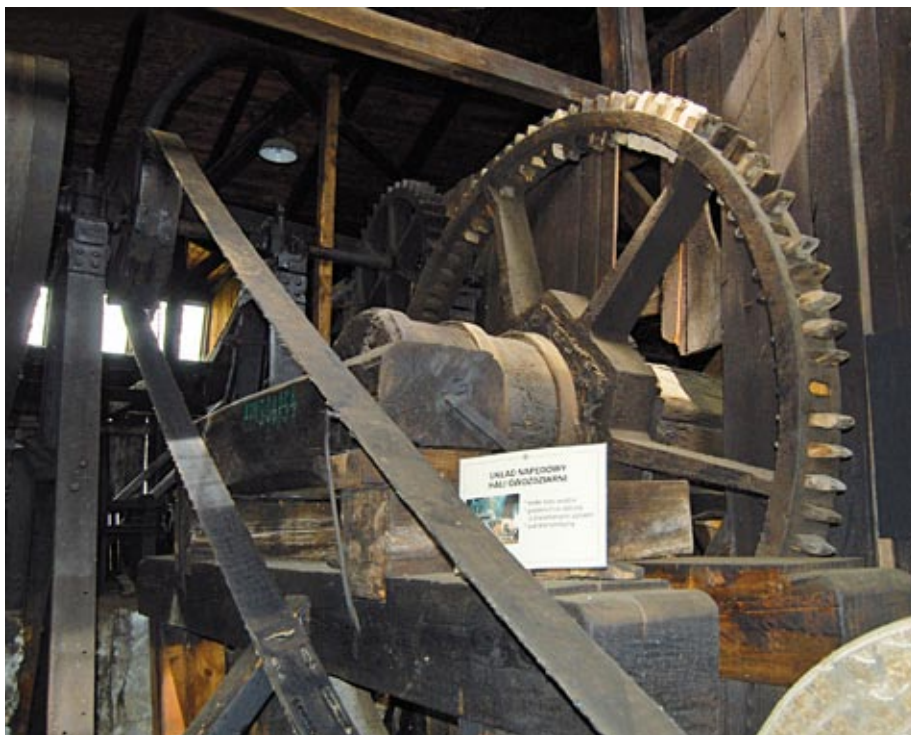

Zabytkowy Zakład Hutniczy w Maleńcu
 26-242 Ruda Maleniecka, Maleniec 54
 tel./fax 41 3731142, e-mail: maleniec@gmail.com
 www.maleniec.powiat.konskie.pl

Organizatorzy:
Stowarzyszenie „W Dolinie Czarnej”
 26-242 Ruda Maleniecka
 Ruda Maleniecka 99a
 tel. 41 3731340

12-13.09.2015

Ponad **200-letni Zabytkowy Zakład Hutniczy w Maleniu** jest unikatowym w skali europejskiej zabytkiem techniki z zachowanym pełnym cyklem walcowania blachy i wytwarzania z niej narzędzi gospodarczych. Zabytkowy park maszynowy, stare technologie oraz kształt architektoniczny są niepowtarzalne i jedyne tego rodzaju w Europie. Obiekt leży na szlaku **Staropolskiego Okręgu Przemysłowego**, do którego należą m.in. Chlewice, Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego w Nowej Słupi, Stara Kuźnica, Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielcu.

Organizatorzy:
Zabytkowy Zakład Hutniczy w Maleniu
26-242 Ruda Maleniecka, Maleniec 54
tel./fax 41 3731142, e-mail: maleniec@gmail.com
www.maleniec.powiat.konskie.pl

Stowarzyszenie „W Dolinie Czarnej”
26-242 Ruda Maleniecka
Ruda Maleniecka 99a
tel. 41 3731340

12-13.09.2015

W sobotę 12 września w godz. od 15.00 do 17.00 zapraszamy do **zwiedzania zabytków Nowego Korczyna**. Razem z przewodnikami z Punktu Informacji Turystycznej i Towarzystwa Miłośników Ziemi Korczyńskiej zwiedzimy: kościół pw. św. Stanisława, kościół pw. św. Trójcy, rynek, Dom Długosza, synagogę, zamczysko, źródelko „Kunegundę” oraz tzw. ruski cmentarz. Wolontariuszami będzie młodzież z Samorządowego Gimnazjum im. św. Kingi w Nowym Korczynie.

W niedzielę 13 września o godz. 11.50 zapraszamy do udziału we **Mszy św. polowej na cmentarzu przy ul. Farnej** w Nowym Korczynie z okazji uroczystych obchodów 71. rocznicy śmierci partyzantów i żołnierzy AK w regionie. Zbiórka uczestników o godz. 11.30 pod pomnikiem, na tzw. Gościńcu Czarkowy-Żukowice, zwanym Drogą Marszałka Józefa Piłsudskiego, zlokalizowanym przy drodze nr 353016T Czarkowy-Gościńiec. W programie m.in. wystawienie posterunku honorowego, powitanie gości, Msza święta polowa, przemówienia okolicznościowe, składanie wieńców, odegranie Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego „Pierwsza Brygada” przez Orkiestrę Dętą, prezentacja utworów muzyczno-poetyckich przez uczniów i orkiestrę. W programie również zwiedzanie wystawy historycznej poświęconej Bitwie Korczyńskiej eksponowanej w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

w Winiarach. Na zakończenie planowany poczęstunek dla wszystkich uczestników.

We wrześniu br. w szkołach podstawowych w: Nowym Korczynie, Starym Korczynie i Brzostkowie, Samorządowym Gimnazjum im. św. Kingi, Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Winiarach oraz w Gminnej Bibliotece Publicznej zorganizowane zostaną wystawy dokumentów, wydawnictw, zdjęć poświęconych 100. rocznicy Bitwy Korczyńskiej.

We wrześniu br. w Gminnym Ośrodku Kultury w Nowym Korczynie będzie dostępna wystawa tematyczna poświęcona Żydom Nowego Korczyna, a także historii powstania Nowego Korczyna oraz retrospektywna wystawa zdjęć z poprzednich imprez historycznych pn. Kingonalia.

Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Korczynie
28-136 Nowy Korczyn, ul. Tarnowska 5
tel./fax: 41 3771126
e-mail: gok_nkorczyn@interia.pl

Organizatorzy:
Urząd Gminy Nowy Korczyn
28-136 Nowy Korczyn, ul. Krakowska 5
tel. 41 3771003, www.nowykorczyn.pl
Towarzystwo Miłośników Ziemi Korczyńskiej w Nowym Korczynie

19-20.09.2015

W sobotę 19 września w godz. od 17.00 do 19.00 zapraszamy na **Piknik Historyczny** obok synagogi w Nowym Korczynie przy ul. Zamkowej. Piknik połączone będzie z plenerową projekcją filmu o tematyce żydowskiej.

W programie również m.in.

- konferencja naukowa na temat życia ludności żydowskiej w Nowym Korczynie
- spotkania z osobami, które pamiętają dni zagłady żydowskiej
- wystawa starych zdjęć Nowego Korczyna, synagogi i przedwojennych mieszkańców gminy, w tym Żydów
- projekcja filmu
- degustacja potraw z korczyńskiego zamku i dań z kuchni żydowskiej.

W niedzielę 20 września o godz. 11.50 zapraszamy do udziału w **imprezie plenerowej** zorganizowanej

z okazji rocznicy czynu legionowego. Wydarzenie zorganizowane zostanie w miejscowości Czarkowice na tzw. Gościńcu zwanym Drogą Marszałka Józefa Piłsudskiego pod pomnikiem upamiętniającym Marszałka Piłsudskiego i jego legiony.

W programie m.in.:

- wystawienie posterunku honorowego, powitanie gości
- Msza święta polowa, przemówienia okolicznościowe, składanie wienców, apel pamięci
- odegranie Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego „Pierwsza Brygada” przez Orkiestrę Dętą
- prezentacja utworów muzyczno-poetyckich przez uczniów i orkiestrę
- zwiedzanie wystawy historycznej poświęconej Bitwie Korczyńskiej eksponowanej w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Winiarach.

Organizatorzy:
Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Korczynie

28-136 Nowy Korczyn, ul. Tarnowska 5
tel./fax: 41 3771126
e-mail: gok_nkorczyn@interia.pl

Urząd Gminy Nowy Korczyn

28-136 Nowy Korczyn, ul. Krakowska 5
tel. 41 3771003, www.nowykorczyn.pl

Towarzystwo Miłośników Ziemi Korczyńskiej w Nowym Korczynie

10.09.2015

W czwartek 10 września o godz. 10.00 zapraszamy na cykl wydarzeń edukacyjnych zorganizowanych pod hasłem: „**Dawnych dworów czar ...**”.

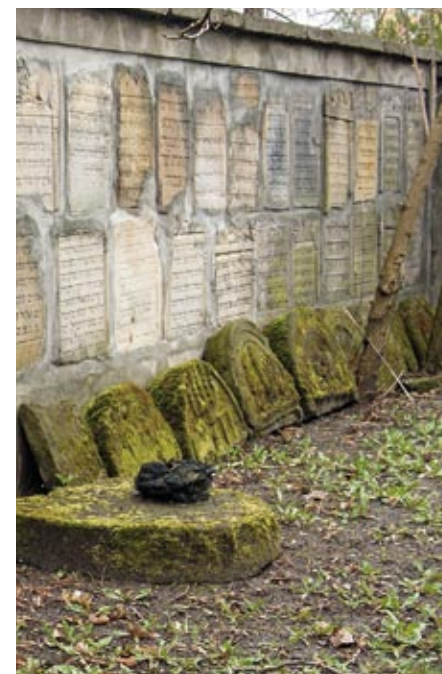
W programie m.in.:

- **godz. 10.00** – w Niepublicznym Przedszkolu „Pajacyk” na Osiedlu Ogrody 16 odbędą się warsztaty plastyczne dla przedszkolaków
  - w siedzibie biblioteki zapraszamy na wykład pt. „**Dzieje dworku na Jeleńcu**” wygłoszony przez pasjonata historii **Ryszarda Kowalczyka**. Termin wykładu zostanie podany na stronie www.pbw.kielce.pl
  - w siedzibie biblioteki zaprezentowana zostanie okolicznościowa wystawa pod hasłem „**Motyw dworów w literaturze**”.
- Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach - Filia w Ostrowcu Świętokrzyskim
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, osiedle Ogrody 26, tel./fax: 41 2627031
e-mail: ostrowiec@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

12.09.2015

W sobotę 12 września o godz. 10.00 zapraszamy na wykład **Ryszarda Bročka** pt. „**Z dziejów Żydów ostrowieckich**” połączone z prezentacją multimedialną.

O godz. 12.00 polecamy spacer krajoznawczy wokół Starego Miasta zorganizowany pod hasłem „**Śladami Żydów ostrowieckich**”.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

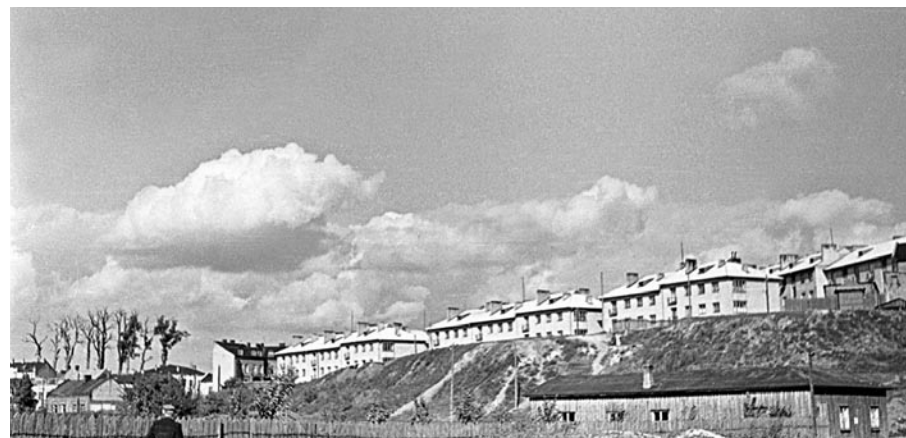

Organizator:
Oddział PTTK im. Mieczysława Radwana
 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, al. 3 Maja 8, tel. 505444874
 e-mail: kraweusz@wp.pl, www.radwan-ostrowiec.pttk.pl

19.09.2015

Osiedla na Skarpie wczoraj, fot. Kostkowski

Ostrowiec lata 60-te. Zdjęcie z Gazety Ostrowieckiej.

W sobotę **19 września** o godz. 16.00 zapraszamy do udziału w **Skarpatiadzie** – imprezie plenerowej organizowanej na Rynku w Ostrowcu Świętokrzyskim z okazji 60. rocznicy oddania do użytku osiedla „Na Skarpie”.

W programie m.in.

- wernisaż (w sierpniu) i finisaż (we wrześniu) plenerowej wystawy fotograficznej obrazującej przeszłość i teraźniejszość dzielnicy
- rozegrana na jej obszarze gra miejska.

Wstęp wolny. Zapraszamy!

W tym roku osiedle **Na Skarpie** w Ostrowcu Świętokrzyskim obchodzi jubileusz swojego 60-lecia, co stanowi okazję do organizacji szeregu okolicznościowych imprez. Budowę pięciu bloków z przeznaczeniem dla pracowników Huty im. Marcelego Nowotki w Ostrowcu Świętokrzyskim rozpoczęto

w 1949 r. w miejscu dawnej dzielnicy żydowskiej. Po likwidacji ostrowieckiego getta hitlerowcy w 1943 r. przystąpili do wyburzania budynków w rejonie obecnej ulicy Tylnej i Starokunowskiej. Na ich gruzach jesienią 1944 r. ustawili baterię przeciwlotniczą, której zadaniem miała być obrona ostrowieckiej huty przed alianckimi nalotami.

Pozostałości dzielnicy żydowskiej wyburzono zaraz po wojnie, po czym rozpoczęto prace związane z niwelowaniem i plantowaniem terenu pod nowe osiedle. Wtedy powstały trzy tarasy na tytułowej skarpie i na nich na początku 1950 r. zaczęto budować pierwszy blok od strony ulicy Starokunowskiej. Wykonawcą inwestycji było Przedsiębiorstwo Budowlane nr 9, które oficjalnie zakończyło prace wykończeniowe w symbolicznym terminie 22 lipca 1950 roku.

Właśnie wtedy poinformowano o „oddaniu do użytku 437 izb dla 180 hutniczych rodzin”. Ich zasiedlanie rozpoczęło się jednak dopiero trzy miesiące później tj. 19 października, kiedy to na ostrowieckim Rynku otwarto propagandową wystawę obrazującą przemiany zachodzące w kraju, regionie i mieście podczas realizacji tzw. Planu 6-letniego. Ostrowczanie nowe osiedle w centrum miasta określali mianem „białych bloków” (od koloru zastosowanej cegły sili-katowej i w odróżnieniu od „czerwonych bloków” na osiedlu Sienkiewiczowskim). Te Na Skarpie uważano za najbardziej komfortowe w całym mieście, każde mieszkanie składało się z dwóch pokoi i łazienki z centralnym ogrzewaniem oraz ciepłą wodą, stąd też zakwaterowanie w nich traktowano jako zaszczyt

bądź wyróżnienie dla zasłużonych pracowników ostrowieckiej huty. Pierwsze wybudowane od podstaw po wojnie osiedle otrzymało patrona w osobie ostrowieckiego komunisty zmarłego w ZSRR w 1945 r. Bronisława Spychaję. Stosowną uchwałę w tej sprawie w rocznicę jego śmierci 29 września 1951 r. podjęła Miejska Rada Narodowa w Ostrowcu Świętokrzyskim na uroczystej sesji z udziałem 600 osób w sali teatralnej Zakładowego Domu Kultury Huty Ostrowiec. W 1965 r. Bronisław Spychaj został także patronem nowo wybudowanego ostrowieckiego szpitala. Dziesięć lat wcześniej w 1955 r. w ramach drugiego etapu budowy osiedla Na Skarpie, oddano do użytku dwa ostatnie budynki od strony ul. Sienkiewicza.

Organizator:
Miejskie Centrum Kultury
Punkt Informacji Turystycznej, tel. 609222800
e-mail: informacja@ostrowiec.travel

www.ostrowiec.travel
www.mck.ostrowiec.pl
Partner:
Rada Osiedla Śródmieście

20.09.2015

W niedzielę **20 września** w godz. od 9.00 do 17.00 Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie zaprasza do obejrzenia wystawy „**Bajkowy Świat**”, na której będzie można poznać historię powstania **Przygód Koziołka Matołka** według **Kornela Makuszyńskiego i Mariana Walentynowicza**.

Na wystawie „Bajkowy Świat” będzie można m.in. zobaczyć pierwsze, historyczne wydanie Przygód Koziołka Matołka z 1933 roku. Przewodnicy, bajkowe postacie, podczas oprowadzania gości po wystawie będą przybliżać historię powstania książki oraz ciekawostki z tym związane.

W bibliotece zostanie zaprezentowane pierwsze wydanie Przygód Koziołka Matołka, a w kinie „**Szkatułka**” będzie można zobaczyć film o przygodach Koziołka Matołka.

Wstęp wolny, rezerwacja miejsc obowiązkowa! Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka
28-133 Pacanów, ul. Kornela Makuszyńskiego 1, tel. 41 37650788
e-mail: ecb@pacanow.eu, www.stolica-bajek.pl

19-20.09.2015

W sobotę i niedzielę **19 i 20 września** w godz. od 10.00 do 14.00 Muzeum Regionalne w Pińczowie zaprasza na cykl wydarzeń edukacyjnych pod hasłem **„Utracone dziedzictwo naszego miasta”**.

W programie m.in.

- wycieczka, wystawa, wykład, warsztaty i okolicznościowe wydawnictwo. Będziemy wspominać i poznawać utracone dziedzictwo Pińczowa
- opracujemy mapę miasta, na której zaznaczymy utracone przez wieki zabytki – począwszy od zamku pińczowskiego aż po straty wojenne i straty spowodowane powojennymi decyzjami władarzy
- zaprezentujemy miejsca posadowienia zabytków oraz ich wizerunków graficznych i fotograficznych w formie plasz wystawowych.

Będzie ciekawie i wzruszająco!

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

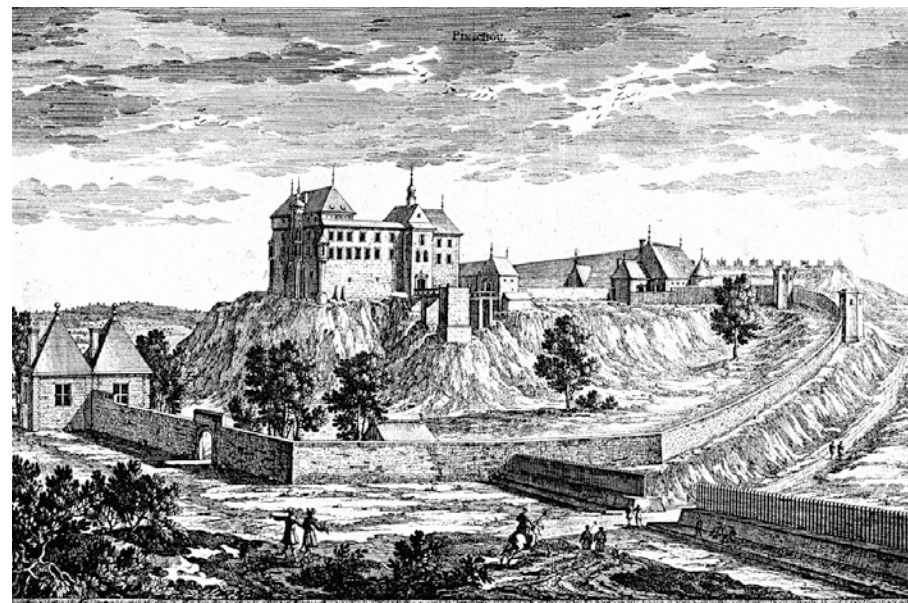
Muzeum Regionalne w Pińczowie

28-400 Pińczów, ul. Piłsudskiego 2A, tel. 41 3572472

e-mail: mrpinczow@wp.pl, www.muzeumpinczow.pl

12-20.09.2015

Zamek w Pińczowie na rys. Erika Jönsona Dahlbergha z 1657 roku

Utracone dziedzictwo – zamek w Pińczowie

W ramach tegorocznych EDD, zapraszamy do obejrzenia (w godzinach otwarcia biblioteki) wystawy pt. **„Utracone dziedzictwo – zamek w Pińczowie”**. Na ekspozycji zaprezentowane zostaną m.in. ryciny, zdjęcia, książki, artykuły i obrazy namalowane przez więźniów Zakładu Karnego w Pińczowie dotyczące zamku w Pińczowie, który obecnie znajduje się w ruinie.

Wstęp wolny, serdecznie zapraszamy!

„Pińczów - baszta ogrodowa” autorstwa Arianus

Organizator:
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Pińczowie

28-400 Pińczów, ul. Nowy Świat 3, tel. 41 3572462

e-mail: pinczow@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

12.09.2015

W sobotę **12 września** Muzeum Diecezjalne w Kielcach i Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony i Promocji Sztuki Sakralnej „ARS SACRA” zapraszają do zwiedzania z przewodnikiem **Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej** w Piotrkowicach (26-020 Chmielnik, Piotrkowice, ul. Kościelna 1). Zbiórka o godz. 10.00 przed kościołem w Piotrkowicach (www.loreto.pl). W programie również interesująca prelekcja o specyfice architektury kościoła Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny na tle sztuki sakralnej ziemi świętokrzyskiej. Wstęp wolny, uczestnicy dojeżdżają na miejsce we własnym zakresie. Uwaga, wymagane są wcześniejsze zapisy! Serdecznie zapraszamy!

Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej w Piotrkowicach jest jednym z najstarszych Sanktuariów Maryjnych w Polsce. Parafia w Piotrkowicach powstała między 1359 a 1372 roku. Najpierw zbudowano drewnianą kaplicę, a pod koniec XVI w. murowany kościół św. Stanisława, o którym wspomina Jan Długosz w Liber Beneficiorum. Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej w Piotrkowicach jest duchowo związane z międzynarodowym sanktuarium Świętego Domku Matki Bożej w Loreto, we Włoszech.

Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony i Promocji Sztuki Sakralnej „ARS SACRA”
25-013 Kielce, ul. Jana Pawła II 3
Małgorzata Gorzelak tel. 41 3445820
e-mail: biuro@muzeum.kielce.pl, www.arssacra.pl

Organizatorzy:
Muzeum Diecezjalne w Kielcach
25-913 Kielce, ul. Jana Pawła II 3
tel. 41 3445820
e-mail: biuro@muzeum.kielce.pl
www.pac24.h2.pl/muzeum

12-13 i 19-20.09.2015

Pałac w Podzamczu Piekoszowskim wzniesiono w latach około 1645-1650 z fundacji **Piotra Aleksandra Tarły** oraz jego syna **Jana Aleksandra**, dworzana i dyplomaty, a także wojewody lubelskiego i sandomierskiego, wybitnych przedstawicieli jednego z najpotężniejszych rodów magnackich siedemnastowiecznej Polski. Wielki prostokątny budynek, flankowany w narożach sześciobocznymi basztami alkierzowymi, jest do dziś jednym z czołowych przykładów architektury rezydencjonalnej okresu Wazów w Polsce, łączącej gotyką jeszcze tradycję z włoskimi nowinkami. W tym kontekście pałac Tarłów wymienia się jednym z powstałych w tym samym okresie rezydencji w Kielcach, Białej, Kruszyńcu. Przypuszcza się, że architektem pałacu Tarłów był **Tomasz Poncino**, którego dziełem był między innymi pałac biskupów krakowskich w Kielcach. Budynek ucierpiał w pożarze około 1860 r., chociaż już wcześniej zaczął się chylić ku upadkowi. Dzisiaj jest stosunkowo dobrze zachowaną historyczną ruiną, w której można oglądać wiele autentycznych detali kamiennych z XVII w., przede wszystkim obramienia okien. Po stronie południowo-wschodniej zachowały się resztki dawnego rozległego ogrodu, zamienionego w XVIII w. na modny wówczas park typu angielskiego.

Obiekt obrósł legendami. Na przykład twierdzą, że Jan Aleksander wybudował pałac specjalnie w celu godnego przyjęcia swojej drugiej żony,

księżniczki Anny Czartoryskiej. Opowiadano też, że ukryto w rezydencji złoto konfederatów spiskujących przeciwko Augustowi III Sasowi.

dr Czesław Hadamik

FUNDACJA
DLA DZIEDZICTWA

Poleca:

Fundacja „Dla Dziedzictwa”

e-mail: biuro@dladziedzictwa.org, www.dladziedzictwa.org

10-25.09.2015

W ramach tegorocznych EDD, w godzinach pracy Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach – Filia w Sandomierzu zapraszamy na okolicznościową wystawę pt. „**Cmentarze, pomniki powiatu sandomierskiego**”. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy! Grupy zorganizowane prosimy o wcześniejsze uzgodnienie terminu.

Organizator:

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach - Filia w Sandomierzu

27-600 Sandomierz, ul. Sokolnickiego 4, tel. 15 8322979, 15 8322336

e-mail: sandomierz@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

12.09.2015

Podróż do przeszłości czyli dzieje Zamku sandomierskiego

W sobotę **12 września** o godz. 10.00 zapraszamy do udziału w warsztatach rodzinnych pod hasłem „**Podróż do przeszłości czyli dzieje Zamku sandomierskiego**”. Wstępem do warsztatów będzie wykład, który niczym wehikuł czasu przeniesie nas po etapach budowy Zamku. Następnie uczestnicy zabawią się w wielkich architektów i z masy solnej spróbują odtworzyć wygląd budowli z wybranego przez siebie okresu historycznego. Jeśli pogoda dopisze, masę solną zastąpi kreda, która posłuży do narysowania na dziedzińcu nieistniejących już skrzydeł Zamku. Warsztaty odbędą się na dziedzińcu Zamku, a w przypadku niesprzyjających warunków atmosferycznych w Sali Rycerskiej sandomierskiego Zamku.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy całe rodziny z dziećmi!

Organizator:
Muzeum Okręgowe w Sandomierzu
 27-600 Sandomierz, ul. Zamkowa 12, tel. 15 6445757 w. 22
 e-mail: historia@zamek-sandomierz.pl, www.zamek-sandomierz.pl

13.09.2015

Poznajemy zapomniane miejsca – cmentarz żydowski w Skalbmierzu

W niedzielę **13 września** o godz. 17.00 zapraszamy do udziału w otwarciu cmentarza żydowskiego po renowacji, połączonego z modlitwą ekumeniczną. W programie również spotkanie w kawiarence „Przystań” w Skalbmierzu i prelekcja połączona z prezentacją multimedialną prezentującą m.in. wywiady z mieszkańcami gminy Skalbmierz o ówczesnych Żydach. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Na terenie Skalbmierza (przy ul. Ppor. Sokółka 59) znajdują się pozostałości po cmentarzu żydowskim. Kirkut powstał w XIX w. i w czasie okupacji hitlerowskiej został zdemolowany przez nazistów. Obecnie zachowało się na nim tylko kilka macew.

Teren jest zarośnięty i nieogrodzony. Miejsce jest zaniedbane i zapomniane. Duża część lokalnych mieszkańców nie wie nawet o jego istnieniu...

Organizator:

Ks. Marian Fatyga

28-530 Skalbmierz, ul. Partyzantów 2, tel. 602765295, e-mail: parafiaskalbmierz@onet.pl
www.parafiaskalbmierz.pl, www.facebook.com/paraf.skalbierz

20.09.2015

Ocalić od zapomnienia – Żydzi w dawnym Skalbmierzu

W niedzielę **20 września** o godz. 17.00 zapraszamy do kawiarenki „Przystań” przy ul. Partyzantów 2 w Skalbmierzu.

W programie spotkania:

- wernisaż wystawy zdjęć prezentujących codzienne życie mieszkańców Skalbmierza i okolic przed wybuchem II wojny światowej, z uwzględnieniem w głównej mierze mieszkańców narodowości żydowskiej
- konferencja naukowa przygotowana przez studentkę Judaistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim na temat kultury żydowskiej oraz historii Żydów skalbmierskich.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Ludność żydowska miała przez wieki zakaz osiedlenia się w Skalbmierzu. Żydzi przyjeżdżali jedynie na targi. Pierwsi stali mieszkańcy żydowscy pojawili się w miasteczku dopiero w końcu lat 80. XIX wieku. Przybyli głównie z pobliskich Działoszyc, ale i z terenów dalszych, jak np. Wolbrom. W ostatnich latach XIX w. zasadniczo zwiększyła się liczba mieszkańców miejscowości. W 1868 r. na 744 osoby w Skalbmierzu mieszkało 691 chrześcijan i 53 Żydów; w 1885 r. – 800 chrześcijan i 78 Żydów. Tymczasem w 1897 r. na 1258 mieszkańców Skalbmierza 899 było katolikami, a 359 należało do wyznania mojżeszowego.

Zorganizowana wspólnota żydowska powstała dopiero w pierwszych latach XX wieku. Wybudowano synagogę, wytyczono cmentarz żydowski. W 1921 r. w Skalbmierzu mieszkało 609 Żydów na 1715 mieszkańców.

W chwili wejścia Niemców do miasta we wrześniu 1939 r. pozostawało w nim 400 Żydów. Jeszcze w tym samym miesiącu utworzono Judenrat, który musiał rekrutować Żydów do pracy przymusowej. Do miasta przewieziono też 1 tys. Żydów z Krakowa. 29 sierpnia 1942 r. wszystkich deportowano do obozu przejściowego w Słomnikach, a następnie do obozu zagłady w Belżcu.

Dnia 16 stycznia 2014 r. odbyło się podobne spotkanie pt. „**Nasi sąsiedzi – Żydzi w dawnym Skalbmierzu**”. 17 stycznia przypada w Polsce Dzień Judaizmu. W wigilię tego dnia w parafialnej kawiarence „Przystań” w Skalbmierzu odbyło się spotkanie poświęcone Żydom w dawnym Skalbmierzu. W *Dzień Judaizmu winniśmy sięgać do korzeni naszej wiary i uświadamiać sobie na nowo w jaki sposób budować prawidłową relację między chrześcijanami a naszymi starszymi braćmi w wierze – Żydami* – mówił **ks. Marian Fatyga**, proboszcz parafii św. Jana w Chrzyciela w Skalbmierzu. Przybyli na spotkanie goście wysłuchali refleksji o idei Dnia Judaizmu, historii judaizmu oraz dyskutowano o obecności Żydów w przedwojennym Skalbmierzu. Zostało nadmienione, że ludność żydowska miała zostać osiedlana się w Skalbmierzu. Z dawien dawna Skalbmierz był miastem biskupów krakowskich. Żydzi przyjeżdżali jedynie na targi. Pierwsi mieszkańcy pochodzenia żydowskiego, pojawili się w Skalbmierzu w końcu lat 90. XIX wieku. Przybyli głównie z pobliskich Działoszyc albo z Wolbromia. Zajmowali się przede wszystkim handlem lub pracą rzemieślniczą. We wrześniu 1942 r. nazisci wywieźli Żydów ze Skalbmierza do obozu zagłady w Belżcu. Zgromadzeni na spotkaniu dzielili się swoją wiedzą na temat religii, kultury, historii narodu żydowskiego. Został wspomniany jeden z Żydów **Zwi Kanar** ur. w 1931 r., uratowany przed nazistami. Został światowej sławy aktorem, mimem, mającym w swoim dorobku wiele przedstawień artystycznych. Po wojnie odwiedził Skalbmierz. Zgromadzeni na spotkaniu mieszkańcy wspominali osobiste relacje z Żydami.

Znajomość kultury, tradycji Żydów i katolików zawsze do siebie przybliża i burzy wszelkiego rodzaju uprzedzenia – mówił organizator spotkania, ks. proboszcz **Marian Fatyga**. Uczestnicy spotkania podjęli decyzję, aby kontynuować spotkania m.in. przez wyjazd do świętokrzyskiego sztetla w Chmielniku. Na koniec spotkania odmówiono modlitwę za zmarłych Żydów.

Organizator:

Ks. Marian Fatyga, Proboszcz Parafii św. Jana Chrzyciela w Skalbmierzu

28-530 Skalbmierz, ul. Partyzantów 2, tel. 602765295

e-mail: parafiaskalbmierz@onet.pl

www.parafiaskalbmierz.pl, www.facebook.com/paraf.skalbierz

12.09.2015

W sobotę **12 września** zapraszamy do udziału w rajdzie pieszym pod hasłem „**Szlakiem kapliczek i świątków po Gminie Solec-Zdrój**”. Zbiórka o godz. 9.00 pod kościołem parafialnym pw. św. Mikołaja przy ul. Kościelnej 3. Wyjście o godz. 9.30. Trasa będzie wiodła przez Zagórzany (figura św. Rozalii), Piasek Mały (kapliczka szwedzka), Żuków (figura Chrystusa Frasobliwego), Zborów (drewniane krzyże i kapliczki) i Solec-Zdrój.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Teren gminy Solec-Zdrój ma bardzo wyraźną tożsamość kulturową, którą można czytać ze znaków pozostawionych przez jej dawnych mieszkańców. Miejscowości położone w gminie Solec-Zdrój obfitują w pamiątki przeszłości i zabytki. Krzyże, figury i kapliczki, które licznie występują na terenie naszej gminy, stanowią jeden z najbardziej charakterystycznych elementów kulturowego pejzażu polskiej wsi.

W trakcie rajdu zostaną poznane najciekawsze kapliczki, figury i krzyże przy szlaku turystycznym oraz niezwykle historie związane z poznawanymi obiektami.

Organizator:

Gminne Centrum Kultury

28-131 Solec Zdrój, ul. Partyzantów 8 A, tel./fax: 41 3776049
e-mail: blaszczykgck@gmail.com

10.09.2015

Jak to drzewiej było...

W czwartek **10 września** o godz. 11.00 zapraszamy na spotkanie edukacyjne pod hasłem „**Jak to drzewiej było...**”. W programie m.in.: prelekcja, warsztaty, opowieść o zapomnianych lokalnych tradycjach, występ zespołu „**Starachowianie**” oraz wystawa pt. „**Dawne życie w Starachowicach**”.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

**Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Kielcach - Filia w Starachowicach**
27-200 Starachowice, ul. Kościelna 30
tel./fax: 41 2747154
starachowice@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

Organizator:

Starachowickie Centrum Kultury
27-200 Starachowice, ul. Radomska 21
tel. 41 2746525, fax 41 2746110
e-mail: starsck@poczta.onet.pl
www.sck.org.pl

17.09.2015

W czwartek **17 września** od godz. 10.00 do 12.00 zapraszamy na wykład **Jana Mazanki**, naczelnika Wydziału Promocji i Współpracy z Zagranicą Starostwa Powiatowego w Staszowie pt. „**Kresy – świat utracony**”. Wykład wygłoszony zostanie w sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Staszowie przy ul. Piłsudskiego 7. Wstęp wolny.

Uwaga, ze względu na ograniczoną liczbę miejsc wymagane wcześniejsze zapisy! Serdecznie zapraszamy!

**Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Kielcach - Filia w Staszowie**
28-200 Staszów, ul. Świerczewskiego 7
tel./fax 15 8642511
e-mail: staszow@pbw.kielce.pl

Organizatorzy:

Starostwo Powiatowe w Staszowie
28-200 Staszów, ul. Piłsudskiego 7
tel. 15 8642765, fax 15 8642211
e-mail: powiat@staszowski.eu
www.staszowski.eu

12-20.09.2015

W ramach tegorocznych EDD zachęamy do obejrzenia wystawy poświęconej Organizacji „**Odwet**” i Oddziałowi Partyzanckiemu „**Jędrusie**”. Wystawa dostępna jest od 7 czerwca br. w zakrystii i skarbczyku tzw. „starego kościoła” w Sulisławicach (Parafia Narodzenia NMP Sulisławice 91, 27-670 Łoniów).

Dokładnie pod tymi pomieszczeniami w czasie II wojny światowej znajdowała się drukarnia tajnej prasy „**Odwet**” wydawanej przez Oddział Partyzancki „**Jędrusie**”. W podziemiach zorganizowana zostanie inscenizacja drukarni, którą będzie można oglądać przez przeszklenie znajdujące się w podłodze. Przeszklenie umożliwi także podziwianie architektury podziemnego kościoła, którego najstarsze części pochodzą z XIII wieku. Kościół wybudowany w stylu romańskim (oryginalne mury, portal, gmerki, zdobienia), został rozbudowany ok. 1600 roku. Do 1888 r. był miejscem kultu średniowiecznego Cudownego Obrazu Matki Boskiej Sulisławskiej.

W 1888 r. Cudowny Obraz przeniesiono do nowo wybudowanego kościoła w stylu neogotyckim. Oba kościoły tworzą piękny kompleks Sanktuarium Maryjnego. Cały tzw. „nowy kościół”, mury „starego kościoła” i mury ogrodzeniowe kościołów i cmentarza

w ostatnich kilku latach poddane zostały gruntownej renowacji. Na przykościelnym cmentarzu znajduje się zbiorowy grób partyzantów, którzy zginęli w czasie wojny, w tym założyciela i pierwszego dowódcy Oddziału – **Władysława Jasińskiego** ps. „**Jędrus**”.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Komitet Społeczny Odnowienia Izby Pamięci „Jędrusiów”
Tomasz Kowal, tel. 727 916 788
e-mail: kontakt@jedrusiesulislawice.pl, www.jedrusiesulislawice.pl

13.09.2015

POMNIK HISTORII

W niedzielę **13 września** o godz. 16.00 zapraszamy do Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki na wernisaż wystawy pt. „**Skarby Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim**”.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Wystawa, którą będzie można obejrzeć do 31 grudnia 2015 r., będzie prezentowała skarby monet znajdujące się w zbiorach Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim. Stanowią je: monety rzymskie z dwóch znalezisk z Chmielowa i Nietuliska, piastowskie z Karczmisk (m.in. unikalne brakteaty Bolesława Krzywoustego oraz denary Bolesława Śmiałego, Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego), brakteaty krzyżackie z Wielenia, monety nowożytno-polskie i obce z Niemienic, Smykowa i Kunowa. Ten ostatni zawiera m.in. 73 monety złote, talary, półtalary i ćwierćtalary zachodnioeuropejskie oraz drobniejsze monety polskie i pruskie, głównie z XVII wieku. Wspomniane monety pochodzące z zbiorów przedwojennego Muzeum Ziemi Opatowskiej PTK w Ostrowcu Świętokrzyskim. Ostatnio przybył XVII-wieczny skarb znaleziony w 2012 r. w Denkowie (186 monet, głównie Zygmunta III).

Krzemionki – nieistniejąca już wieś koło Ostrowca

Świętokrzyskiego – to jeden z najważniejszych w Polsce rezerwatów archeologicznych, uznany za Pomnik Historii w 1994 roku. W okresie neolitu i brązu mieściły się tu kopalnie krzemienia pasiastego, wyróżniające się pod względem wielkości i intensywności eksploatacji spośród innych tego typu obiektów na świecie. Unikatowa architektura pradziejowych wyrobisk z podziemnymi chodnikami i komorami oraz przetrwały krajobraz nakopalniany z licznymi miejscami wstępnej obróbki krzemienia i obozowiskami górników stanowią bezcenne świadectwo wiedzy i możliwości technicznych ludzi epoki kamienia.

Prowadzone na terenie kopalni badania archeologiczne pozwalają odtworzyć dawne techniki wydobywcze, organizację robót górniczych, a także systemy gospodarki uzyskanym surowcem.

Narzędzia wykonywane z tutejszego krzemienia docierały do odległych miejsc na obszarze Europy Środkowej, w promieniu ok. 600 km od złóż, co obrazuje wagę tego ośrodka w okresie neolitu i szeroki zasięg rozprowadzania wytwarzanych produktów.

Organizator:

Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, ul. Świętokrzyska 37, tel. 41 3304550
oddział **Muzeum Archeologiczne i Rezerwat „Krzemionki”**
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, Sudół 135 a, tel. 41 2653651
e-mail: sekretariat@krzemionki.info, www.krzemionki.pl

KRZEMIONKI

12-13 i 19-20.09.2015

Kościół w Świętomarzu

Jan Długosz pod rokiem 1086 umieścił spis ośmiu świątyń fundowanych św. Idzemu przez księcia Władysława Hermana i jego rycerzy w podzięk za cudowne narodziny Bolesława. Wśród nich kronikarz umieścił kościół w Tarczku. Jest to piękna legenda i chociaż nie odpowiada rzeczywistości, to i tak niewielka kamienna świątynia jest jedną z najstarszych na stokach Łysogór. Na podstawie cech stylowych romańskiej bryły kościoła historycy architektury zgodnie umieszczają wzniesienie budowli w pierwszej połowie XIII stulecia. Niektórzy przypisują jej fundację biskupowi krakowskiemu **Iwonowi Odrowążowi**, inni uważają, że zbudował ją warsztat **brata Simona**, który miał też wznieść kościół cysterski w Wąchocku.

Kościół św. Idziego powstał w okresie intensywnej działalności osadniczej biskupów krakowskich, którzy właśnie w Tarczku założyli ośrodek zarządu klucza swoich dóbr, zwanego w źródłach kasztelanią tarską. Dwór i kościół biskupi stał prawdopodobnie na wzgórzu nad Świśliną, na terenie Starego Tarczka (**Świętomarzu**), natomiast w rejonie kościoła św. Idziego lokowano przed 1253 r. miasto na prawie niemieckim nazwane również Tarczkiem (Nowym), być może w miejscu dawnego targu, o czym może świadczyć sama nazwa ośrodka (Tarczek = Tarzek).

We wspomnianej Świętomarzu (czyli Starym Tarczku), na pięknym wzgórzu u zbiegu Psarki i Świśliny, stoi świątynia Wniebowzięcia Matki Boskiej, fundowana w XIV w. przez prałata kieleckiego **Bogufała Rogalę** (zmarł w 1367 roku).

Budowę jej ukończono w 1434 roku. Jest to kościół gotycki, mury z łamanego kamienia, jednonawowy z wielobocznie zamkniętym prezbiterium. Sama nazwa Świętomarz, jak pisał Jan Długosz, miała pochodzić od ludowego określenia Matki Boskiej (Święta Marza).

dr Czesław Hadamik

Kościół św. Idziego w Tarczku

FUNDACJA
DLA DZIEDZICTWA

Poleca:
Fundacja „Dla Dziedzictwa”

e-mail: biuro@dladziedzictwa.org, www.dladziedzictwa.org

10-25.09.2015

W ramach tegorocznych EDD, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia we Włoszczowie zaprasza w godz. pracy biblioteki do obejrzenia wystawy pt. **Pocztówki z dawnej Włoszczowy**. Na ekspozycji zostaną zaprezentowane pocztówki i fotografie z Włoszczowy do roku 1945 r. ukazujące dawną zabudowę miasta. Będzie to wzruszająca, sentymentalna podróż, w którą warto razem z nami wyruszyć.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia we Włoszczowie

29-100 Włoszczowa, ul. Wiśniowa 10, tel./fax. 41 3943239

e-mail: wloszczowa@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum w Starachowicach

Samsonów

Mur oporowy i staw w Zabytku Techniki - Zakład Wielkopiecowy w Bobrzy

Region świętokrzyski był jednym z najstarszych okręgów górniczych i przemysłowych na ziemiach polskich. Potencjał tego obszaru był oparty o bogate złoża surowcowe, obfitość lasów (zapewniających hutom i fryszerkom drewno, którego zużywały ogromne ilości) oraz stosunkowo gęstą sieć wodną. Sytuacja zaczęła się zmieniać dopiero w XVIII w., kiedy łatwiej dostępne złoża kruszców i rud żelaza zostały wyczerpane, a ogólna sytuacja kraju przestała sprzyjać bujnemu rozwojowi górnictwa i przemysłu. Próby reaktywacji świętokrzyskiego przemysłu miały miejsce w pierwszej połowie XIX w. (działalność **Stanisława Staszica**) oraz w okresie międzywojennym XX stulecia, kiedy próbowano na bazie dawnych tradycji stworzyć **Centralny Okręg Przemysłowy**. Dziś tylko nieliczne z tych zakładów działają nadal, po większości pozostały pieczołowicie chronione relikty, inne całkowicie zniknęły z powierzchni ziemi. Przez kilka wieków w tych miejscach wykuwała się przyszłość polskiego przemysłu. Historię przemysłu i jego przemiany w ciągu wieków dziś obrazują zabytki techniki.

Tradycje hutnicze **Samsonowa** sięgają XVI wieku. Pierwszy zakład wielkopiecowy wymieniany jest w 1645 roku. Produkowano tu działa polowe, kule i szyszaki. Z inicjatywy Stanisława Staszica w 1818 r. rozpoczęto budowę nowego, dużego zakładu

Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielpi

Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum w Starachowicach

Sielpia

wielkopiecowego. Wielki piec ukończony i uruchomiony został w 1823 roku. W 1835 r. – data na wielkim piecu – nastąpiła ponowna przebudowa zakładu. Siłą napędową urządzeń w hucie była woda rzeki Bobrzy, doprowadzona do zakładu sklepionym kanałem. Samsonowska huta pracowała do 1866 r., kiedy to została zniszczona pożarem, od tego czasu popadała w ruinę.

Bobrza w latach 1610-1623 była głównym ośrodkiem kompleksu siedmiu kuźnic. Przetwarzano tu surowiec pochodzący z pobliskich kopalni rud żelaza. W początkach XVII w. manufaktury podupadły. W pierwszej połowie XIX stulecia ponownie podjęto budowę pięciu wielkich pieców i kuźni. Wybuch powstania listopadowego przerwał inwestycję, której nigdy już nie wznowiono. Pozostały po niej fragmenty imponujących rozmiarów muru oporowego oraz hali fabrycznej.

W **Sielpi** znajduje się **Muzeum Zagłębia Staropolskiego**, w którym podziwiać można eksponaty metalurgii XVI - XX wieku. Szczególną atrakcją jest ocalałe wielkie koło wodne o średnicy 8,5 metra. Zabytkowe maszyny wciąż działają. Żeby się o tym przekonać, trzeba odwiedzić te strony w lipcu, kiedy w Sielpi, Maleńcu i Starej Kuźnicy odbywa się festiwal „**Kuźnice Koneckie**”.

W **Starachowicach** w Zakładzie Wielkopiecowym otwarto nowoczesne **Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum** im. Jana Pazdura. Wielki piec z 1899 r., wieża wyciągowa, nagrzewnice powietrza, odpylniki gazu wielkopiecowego, kotłownia, maszyna parowa tworzą hutniczy ciąg technologiczny.

Laury Narodowego Instytutu Dziedzictwa dla organizatorów wydarzeń w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa 2014 r. w woj. świętokrzyskim

Organizowane w dniach wrześniowych wydarzenia w ramach **22. edycji EDD** przebiegały pod hasłem **Dziedzictwo – źródło tożsamości** i patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, i jak co roku cieszyły się dużą popularnością wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego. W organizację obchodów EDD w regionie zaangażowało się ponad 50 organizatorów i partnerów. Przy wsparciu władz samorządowych oraz wspomnianych organizatorów udało się w tym roku przygotować w ponad 30 miejscowościach regionu 140 wydarzeń, skierowanych do różnorodnych grup adresatów. W wydarzeniach wzięło udział ok. 8 tysięcy osób.

W 2014 r. Narodowy Instytut Dziedzictwa przyznał wyróżnienia dla animatorów i współtwórców wydarzeń organizowanych w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa. Intencją NID było przede wszystkim uhonorowanie kilku spośród organizatorów za szczególny wkład w budowanie oferty i rangi EDD w regionie oraz wieloletnią, owocną współpracę.

Laureatami NID za organizację EDD 2014 zostali:

- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach wspólnie z filiami w województwie świętokrzyskim
- Muzeum Regionalne w Pińczowie i Stowarzyszenie Ludowe Chata Bogucka w Bogucicach
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Skalbierzu – proboszcz parafii ks. Marian Fatyga
- Muzeum Diecezjalne w Kielcach i Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony i Promocji Sztuki Sakralnej „ARS SACRA”
- Muzeum Dawnej Wsi „Domek Tkaczki” w Bliżynie

Świętokrzyskie
PRZYJEDŹ- ZOBACZ- WRÓĆ

projekt Anna Kaszuba-Dejska

utracone dziedzictwo

12-13 i 19-20 września 2015

europęjskie dni dziedzictwa 2015

www.edd.nid.pl

Europejskie Dni Dziedzictwa
European Heritage Days (Europe's Heritage Days)

Partner honorowy

MINISTERSTWO
KULTURY
I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Koordinator organizacyjny

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

Partner mediów

Partner

